

CÂU CÁ MÙA THU

(Thu điếu)

NGUYỄN KHUYẾN^(*)

KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- Cảm nhận được vẻ đẹp thanh tĩnh của cảnh sắc mùa thu, tâm hồn thanh cao và niềm vui tư của nhân vật trữ tình.
- Thấy được sự tinh tế, tài hoa trong cách miêu tả thiên nhiên và biểu lộ tâm trạng của nhà thơ.

TIỂU DẪN

Câu cá mùa thu (Thu điếu) cùng với Uống rượu mùa thu (Thu ẩm) và Vịnh mùa thu (Thu vịnh) hợp thành chùm thơ thu viết bằng chữ Nôm rất nổi tiếng của Nguyễn Khuyến. Qua bài thơ này cũng như qua cả chùm thơ, người đọc nhận ra những sắc thái rất riêng của mùa thu ở nông thôn đồng bằng Bắc Bộ.

*

* *

Ao thu lạnh lẽo nước trong veo,
Một chiếc thuyền câu bé tẻo teo.
Sóng biếc theo làn hơi gợn tí,
Lá vàng trước gió khẽ đưa vèo.
Tầng mây lơ lửng trời xanh ngắt,
Ngõ trúc⁽¹⁾ quanh co khách vắng teo.
Tựa gối buông cần lâu chẳng được,
Cá đâu đớp động dưới chân bèo.

(Thơ văn Nguyễn Khuyến,
NXB Văn học, Hà Nội, 1971)

(*) Về cuộc đời và sự nghiệp văn học của Nguyễn Khuyến, xem bài Nguyễn Khuyến ở trang 59.

(1) Ngõ trúc : lối đi trong nhiều trúc.

HƯỚNG DẪN HỌC BÀI

1. Tìm hiểu cách tác giả triển khai ý thơ đã được báo hiệu ở nhan đề *Câu cá mùa thu* (*Thu điếu*).
2. Bài thơ đã thực sự nắm bắt và thể hiện được thân thái riêng của mùa thu ở nông thôn đồng bằng Bắc Bộ. Hãy làm rõ điều đó qua phân tích các chi tiết và hình ảnh cụ thể.
3. Giải nghĩa hai câu thơ : "Tựa gối buông cần lâu chẳng được - Cá đâu đớp động dưới chân bèo".
4. Có gì đặc biệt trong hành động câu cá và cách cảm nhận không gian thu của nhân vật trữ tình ? Kiểu câu cá ấy, cách cảm nhận ấy cho ta hiểu được gì về tâm sự của nhà thơ ?
5. Nêu cảm nhận về vẻ đẹp tâm hồn của nhà thơ được thể hiện trong bài.
6. Học thuộc lòng bài thơ này.

BÀI TẬP NÂNG CAO

Tìm đọc hai bài *Uống rượu mùa thu* và *Vịnh mùa thu*. Chỉ ra một cách khái quát nét độc đáo của *Câu cá mùa thu* so với hai bài thơ đó.